

XI. ročník HUMAN FORUM

na tému

**Posilňovanie demokracie a občianskej spoločnosti
v 21. storočí**

Demokracia v ohrození !

Medzinárodné diskusné fórum o demokracii a ľudských právach

Pod záštitou:

verejného ochrancu práv v Slovenskej republike **Róberta Dobrovodského**
rektora Univerzity Mateja Bela **Vladimíra Hiadlovského**
predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja **Ondreja Luntera**
primátora mesta Banská Bystrica **Jána Noska**

Termín: 19. – 21. 11. 2024 (utorok – štvrtok)

- Miesto konania:** Banská Bystrica
Historická radnica mesta
Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB
Štátna vedecká knižnica v BB
ZÁHRADA - centrum nezávislej kultúry
Akadémia umení v Banskej Bystrici
Kostol cirkvi Bratskej jednoty baptistov
- Organizátori fóra:** Občianska platforma NIE V NAŠOM MESTE
Inštitút pre demokraciu pri UMB
- v spolupráci:** Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Akadémia umení v Banskej Bystrici
Centrum komunitného organizovania, o.z. v Banskej Bystrici
ZÁHRADA - centrum nezávislej kultúry, n.o.
- s podporou:** Európsky univerzitný inštitút vo Florencii
Stále zastúpenie Európskej komisie v SR
Veľvyslanectvo Francúzska na Slovensku
Veľvyslanectvo USA na Slovensku
Europe direct UMB Banská Bystrica
Mesto Banská Bystrica
Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB
Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici
Banskobystrický samosprávny kraj

19. – 21. novembra 2024 sa v Banskej Bystrici uskutoční jedenásty ročník ľudskoprávneho fóra „HUMAN FORUM – Demokracia v ohrození!“, ktorého iniciátorom je neformálna občianska platforma NIE V NAŠOM MESTE v Banskej Bystrici.

HUMAN FORUM je etablované medzinárodné diskusné fórum o demokracii a ľudských právach. Od roku 2014 pracuje v Banskej Bystrici s témami rezonujúcimi verejným, akademickým i občianskym sektorom. Je to priestor pre budovanie partnerstiev pre lokálne, regionálne aj medzinárodné demokratické spoločenstvá, miesto vzdelávania, platforma otvorených debát, podpory demokracie, tolerance a rešpektu voči ľudským právam.

HUMAN FORUM vytvára príležitosti na stretnutie občianskeho sektora a akademickej obce s vysokými predstaviteľmi verejnej a súkromnej sféry a vládnymi predstaviteľmi z domácej a zahraničnej scény. Prináša tri rôznorodé dni debát, okrúhlych stolov a workshopov, ktoré zastrešuje jednotný tematický kľúč – demokracia v ohrození.

Prvý deň fóra je naplnený témou politického a praktického významu budovania demokracie zdola. Druhý deň pridáva do programu prepojenie na vedu, výskum a akademické prostredie. Tretia vrstva fóra je pohľadom na vzdelávanie v napojení na činnosť mimovládneho sektora a je plný praktických vstupov pre učiteľov a učiteľky všetkých stupňov škôl. Program je každý deň doplnený debatami otvorenými pre širšiu verejnosť a rôznymi umeleckými vstupmi.

Téma demokratických lokálnych spoločenstiev je stále aktuálna a nevyhnutná pre udržanie demokratického zriadenia v každej slobodnej krajine. Bez demokracie zdola nemožno vybudovať silnú, udržateľnú a odolnú demokratickú spoločnosť ako celok. Jedenásty ročník podujatia tematicky nadväzuje na stretnutia občianskej spoločnosti tzv. „malé HUMAN FÓRA“, organizované v rôznych regiónoch Slovenska v rokoch 2023 a 2024

Občianska spoločnosť opierajúca sa o princípy tvorby tolerantných lokálnych komunít môže zmierňovať dopady politických zápasov. Tie sú evidentné nielen na Slovensku, ale aj v ostatných krajinách Európy a sveta, ktoré sa hlásia ku zriadeniam s vyspelou úrovňou demokracie a politickej kultúry. Reflektujúc na tieto globálne spoločenské tendencie sme sa rozhodli prostredníctvom podujatia HUMAN FORUM spájať ľudí a organizácie, ktoré zohrávajú významnú rolu v budovaní zdravých demokratických lokálnych spoločenstiev.

Jedenásty ročník podujatia HUMAN FORUM bude prebiehať v atmosfére, kedy sa súčasní predstavitelia politickej a štátnej moci snažia spochybňovať význam slobodnej občianskej spoločnosti, bezprecedentne útočia na mimovládne organizácie, diskreditujú ich v očiach verejnosti, a to bez štandardného postupu, ktorý v prípade podozrení patrí orgánom spravodlivosti. Naším záujmom je, aby tento ročník poskytol priestor pre interaktívne diskusie s rôznymi partnermi z medzinárodných organizácií a inštitúcií, s predstaviteľmi verejnej a štátnej správy, občianskej spoločnosti, akademických kruhov a so súkromným podnikateľským sektorom o využití potenciálu takéhoto širokého partnerstva.

Občianska platforma NIE V NAŠOM MESTE, ktorá je hlavným organizátorom podujatia HUMAN FORUM, od začiatku svojho pôsobenia deklaruje potrebu vzájomnej tolerance a poznávania sa medzi rasami, národmi a rôznymi vierovyznaniami. Aj preto v spolupráci s katolíckou, evanjelickou a ostatnými cirkvami v Banskej Bystrici pripravujeme už po siedmykrát ekumenickú bohoslužbu.

Cieľom fóra je

- prehľbovať povedomie o základných hodnotách v demokratickej spoločnosti,
- vyzývať k rešpektu a úcte voči ľudským právam,
- poukazovať na nedostatky a negatívne spoločenské javy, akými sú napríklad neznášanlivosť a extrémizmus,
- hľadať nástroje na ich riešenie, vrátane prevencie i deradikalizácie,
- prispievať k šíreniu tolerance v spoločnosti.

Program HUMAN FORUM 2024

UTOROK – 19. 11. 2024

9:00 – 10:00 (Historická radnica – foyer)

Registrácia

10:00 – 12:00 (Historická radnica – Cikkerova sieň)

Otvorenie konferencie

- Csilla Droppová a Robert Vancel
Občianska iniciatíva NIE V NAŠOM MESTE a Inštitút pre demokraciu pri UMB
- **Ondrej Lunter** – predseda Banskobystrického samosprávneho kraja
- **Ján Nosko** – primátor mesta Banská Bystrica
- **Vladimír Hiadľovský** – rektor Univerzity Mateja Bela

➤ **Postoj medzinárodných spoločstiev k spolupráci s občianskou spoločnosťou**

- Tea Jaliashvili
prvá námestníčka riaditeľa Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva OBSE (ODIHR of OSCE)

➤ **Na slovíčko s prezidentom Slovenskej republiky Petrom Pellegrinim**

o kvalite demokracie v Slovenskej republike a o význame občianskej spoločnosti

- J.E. Peter Pellegrini - prezident Slovenskej republiky (tbc)

Moderátorka: Laura Dittel

➤ **Úloha občianskej spoločnosti v demokratickej Európe**

- Vladimír Šucha – vedúci zastúpenia Európskej komisie v Slovenskej republike

➤ **Znaky populizmu v regiónoch východnej a strednej Európy**

- Catherine Fieschi - European University Institute

12.00 – 13.00 obed

13.00 – 14.30 (Historická radnica – Cikkerova sieň)

➤ Význam lokálnych občianskych komunít pre kvalitu demokracie v krajine

Panelová diskusia

o dôležitosti posilňovania lokálnych demokracií, ktoré sú odolné voči prejavom radikalizácie, extrémizmu, nacionalizmu, rasizmu, antisemitizmu, xenofóbie, homofóbie a iných prejavov netolerancie až nenávisťi, a to obzvlášť v aktuálnej geopolitickej situácii agresívnej vojny Ruska voči suverénnemu štátu Ukrajina. Panelová diskusia o potrebe lokálnych spoločenstiev pre udržanie demokratického zriadenia v slobodnej krajine. Je možné bez demokracie zdola vybudovať silnú, udržateľnú a odolnú demokratickú spoločnosť ako celok? Respektíve v akej kondícii máme občiansku spoločnosť a jej angažovanosť naprieč krajinami?

- Grigorij Mesežnikov – politológ
- Ľudovít Ódor – poslanec Európskeho parlamentu (tbc)
- Filip Vagač – Platforma pre Demokraciu
- Zastúpenie NGO sektora z HU
- Zastúpenie NGO sektora z PL
- Zastúpenie NGO sektora z CZ

Moderátor: Ján Orlovský

14.30 – 15.00 coffee break

15.00 – 17.00 (Historická radnica – Cikkerova sieň)

➤ Praktické poznatky z lokálnych občianskych komunít na Slovensku

Anotácia: Téma demokratických lokálnych spoločenstiev je aktuálna a nevyhnutná pre udržanie demokratického zriadenia v každej slobodnej krajine. Bez demokracie zdola nemožno vybudovať silnú, udržateľnú a odolnú demokratickú spoločnosť ako celok. Jedenásty ročník podujatia tematicky nadväzuje na stretnutia občianskej spoločnosti tzv. „malé HUMAN FÓRA“, organizované v rôznych regiónoch Slovenska v rokoch 2023 a 2024. Spolupracovali sme s viacerými lokálnymi komunitami a v tomto paneli prinášame znalosť, ako jedinečný je každý región, každá komunita. Ich potreby a požiadavky sú rozdielne a budeme hľadať inšpiráciu a odpovede na otázku, ako vznik takýchto aktívnych komunít iniciovať a podnecovať.

➤ Východiská komunitného organizovania

- Maroš Chmelík, Centrum komunitného organizovania

➤ Video zstrih reportáží z regionálnych stretnutí

- spracované Lýdiou Bodnárovou z Revúcej

➤ **Realita lokálnych občianskych komunit v slovenských regiónoch a Iniciatíva „malé HUMAN FORUM“**

Panelová diskusia

- Tomáš Bálint – CITADELA - komunitno-kultúrne centrum v Rimavskej Sobote
- Janka Popovicsová – HIDEPARK – komunitno-kultúrne centrum v Nitre
- Krasimír Damjanov – Lučenec
- Diana Jacková – Riava, o.z., Revúca
- Jaroslav Stehlík – platforma Ľudskosť, Zvolen

Moderátorka: Csilla Droppová

16.30 – 17.00 coffee break

17.00 – 18.30 (Historická Radnica – Cikkerova sieň)

Slávnostný večer

➤ **Interview s ambasádormi o podpore aktívnej občianskej spoločnosti na Slovensku**

Moderátor: Pavol Demeš

➤ **Oceňovanie laureátov ceny HUMAN FORUM**

Uvádzajú: Csilla Droppová a Alexandra Bitušíková – občianska iniciatíva NIE V NAŠOM MESTE

➤ **Otvorenle výstavy „ Demo 21 “**

Výstava študentstva Fakulty výtvarných umení AU BB

- Výstavu otvorí Michal Murin – Rektor Akadémie umení
- Kurátorka výstavy: Gabriela Birošová – Akadémia umení v Banskej Bystrici

18.30 – 20.00 spoločenský raut
Komentovaná prehliadka výstavy

18.00 – 19.30 (kostol Bratskej jednoty baptistov)

➤ **Stretnú sa kresťan, moslim a žid...**

Medzináboženská diskusia

o pestrom svete okolo nás. V divácky obľúbenom formáte otvoríme každodenné situácie a témy, ktoré každý z nás prežíva podobne a predsa po svojom.

Moderátor: **Mário Nicolini** - spoluzakladateľ Fóra náboženstiev

19.30 – 20.00 (kostol Bratskej jednoty baptistov)

Krátke interview s **Petrom Gombitom**, rímskokatolíckym kňazom, ktorý je na Slovensku známy tým, že behá maratóny za chudobných.

„Dnes, keď pracujem s tými najbiednejšími ľuďmi, vidím, ako im zlo rozbilo život, rodinu i zdravie. A vidím, že keď takýto „rozbitý“ človek pozve do svojho života Boha, tak sa mu život postupne mení a uzdravuje.“

Moderátor: Ondrej Druga – iniciatíva Kresťania proti nenávisti

20.00 – 21.00 (kostol Bratskej jednoty baptistov)

➤ **Ekumenická bohoslužba**

za účasti zástupcov Rímskokatolíckej cirkvi, Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, Gréckokatolíckej cirkvi, Cirkvi bratskej, Bratskej jednoty baptistov, židovskej obce, islamskej komunity a iných.

Príhovor rímskokatolíckeho kňaza **Petra Gombitu**

STREDA – 20. 11. 2024

8.00 – 8.45 (parkovisko hotela Kúria Banská Bystrica)

➤ **Ranný beh pre dobro**

s kňazom a maratóncom Petrom Gombitom

Miesto stretnutia:

parkovisko hotela Kúria, Bakossova 4, Banská Bystrica
(GPS:N 048 44.264, E 19 8.737)

9:00 – 11:00 (aula FPVaMV)

Otvorenie II. dňa konferencie

Branislav Kováčik – dekan Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela

➤ **Úvodná prezentácia (tbs)**

- **Erik Jones** - riaditeľ centra Roberta Schumana, Európsky univerzitný inštitút vo Florencii

➤ **Čo nám hovorí veda o rozvoji regiónov? Ako ekonomická nerovnosť ovplyvňuje nespokojnosť a ohrozuje demokraciu?**

Panelová diskusia

Anotácia: Čo nám veda hovorí o nerovnomernom rozvoji regiónov a náraste demokratickej nespokojnosti? V celej Európe nárast populizmu odráža „pomstu miest, na ktorých nezáleží“ – komunit, ktoré nemajú prístup k ekonomickému rozvoju a sociálne a politické systémy ich opustili. Táto panelová diskusia bude skúmať „geografiu nespokojnosti“ so zameraním na regióny, ktoré zažívajú dlhodobý úpadok, sociálne vylúčenie a rastúci populizmus. Slovensko, jedna z najviac centralizovaných krajín Európy, čelí hlbokým regionálnym rozdielom, čo z neho robí kľúčový prípad pre pochopenie toho, ako ekonomická marginalizácia podporuje politickú nestabilitu. Pridajte sa k nám, pri odhaľovaní súvislosti medzi ekonomickou nerovnosťou, regionálnou stagnáciou a rastúcou podporou populistických hnutí v celej Európe a mimo nej, a zvažovaní globálnych dôsledkov týchto trendov pre demokraciu a vládnutie.

11.00 – 11.30 coffee break

11:30 – 13:00 (aula FPVaMV)

➤ **Úpadok dôvery a polarizovaná politika: pohľady z vnútra Slovenska, ako aj zo zahraničia.**

Panelová diskusia

Anotácia: Tento panel sa zaoberá zisteniami z volebnej poradnej aplikácie Volebný Kompas a súvisiacim výskumom o nedávnych národných parlamentných voľbách na Slovensku, pričom poukazuje na zvyšujúcu sa fragmentáciu voličskej lojality a prehĺbovanie afektívnej polarizácie. Slovenskí voliči sa v súčasnosti pripájajú k niektorým straníckym pozíciám, zatiaľ čo s inými pozíciami tej istej strany sa rozchádzajú, politická scéna tak zažíva výrazné posuny. Zasadením skúseností Slovenska do širšieho európskeho kontextu ponúka diskusia komparatívny pohľad na to, ako podobné vzorce fragmentácie a polarizácie ovplyvňujú správanie voličov, stranícke systémy a demokratickú stabilitu v Európe aj mimo nej.

13.00 – 14.00 Spoločný obed (spoločenská miestnosť FPVaMV)

14.00 – 15.30 (poslucháreň P4)

➤ **Spolupráca predstaviteľov štátu a aktívnej občianskej spoločnosti**
Okrúhly stôl

Diskusia za okrúhlym stolom so Splnomocnenkyňou vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti Simonou Zacharovou (tbc), Verejným ochrancom práv Róbertom Dobrovodským, so zástupcom vedúceho zastúpenia Európskej komisie v SR Radimom Dvořákom a s predstaviteľmi organizácií občianskej spoločnosti o rozvoji občianskej spoločnosti na Slovensku a o spolupráci pri dodržiavaní ľudských práv.

Moderátor: Peter Terem a Alexandra Bitušíková

presun do ZÁHRADA – centrum nezávislej kultúry

17.00 – 18.30 (ZÁHRADA, cnk)

Verejná diskusia

➤ **Spájanie sa vs. polarizácia**

Verejná diskusia (nie len) s lokálnymi aktérmi o protestoch, petíciách, štrajkoch, o diskusiách na sociálnych sieťach, o spolupráci a nespôlupráci, o rozdeľovaní sa a spájaní sa ... a o mnohých ďalších javoch a prejavoch ako reakcie na dianie v spoločnosti... (tbs)

17.30 – 18.00 coffee break

19.00 – 20.30 (ZÁHRADA, cnk)

Verejná diskusia

➤ **Zmenšujúci sa priestor pre občiansku spoločnosť: čo môžeme robiť na regionálnej úrovni?**

Anotácia: Občianska spoločnosť, obhajcovia a obhajkyne ľudských práv na Slovensku v súčasnosti čelia nenávisným prejavom a snahám o diskreditáciu, či obmedzovaniu ich účasti na správe vecí verejných zo strany vládnych a politických predstaviteľov. Mimovládne neziskové organizácie tým môžu strácať dôveryhodnosť, priazeň v spoločnosti, ako aj vnútornú motiváciu konať dobro v dôsledku nedostatočného spoločenského ocenenia. Môže tento stav byť príležitosťou pre podporu občianskej spoločnosti na úrovni samospráv? Akými inými spôsobmi je možné vyvážiť aktuálnu nepriaznivú situáciu občianskej spoločnosti na Slovensku?

- **Silvia Porubánová** – riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva
- **Ondrej Lunter** – predseda Banskobystrického samosprávneho kraja (tbc)
- **Milan Zvada** – riaditeľ nezávislého kultúrneho centra ZÁHRADA
- **Filip Vagač** – Platforma pre Demokraciu
- **Csilla Droppová** – koordinátorka HUMAN FORUM

Moderátor: Jakub Popík

19.30 - 22.00 čaša vína a neformálne diskusie, networking v ZÁHRADA, cnk

ŠTVRTOK – 21. 11. 2024

9.30 – 11.00 (Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici)

➤ **Neformálne vzdelávacie programy pre základné a stredné školy v Českej republike zamerané na rozvoj ľudských práv a demokracie**

Prezentácia

- Miroslava Hapalová

Prezentácia o vzdelávaní k demokracii a k rozvoju ľudských práv v Českej republike, o ponuke formálnych a neformálnych vzdelávacích programoch pre základné a stredné školy. Porovnanie podobností a rozdielností v podmienkach vytvorených pre neformálne vzdelávacie programy na Slovensku a v Čechách.

➤ **Na slovíčko pán minister**

Rozhovor

- Tomáš Drucker – minister školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky

Moderovaný rozhovor o potenciáli mimovládneho sektoru na spoluprácu v oblasti neformálneho hodnotového vzdelávania na základných a stredných školách, o prípadných prekážkach takejto spolupráce, o tom, čo by mali a mohli mimovládne organizácie ponúkať, a či ich školy potrebujú, o prieniku vzťahov vzdelávacích inštitúcií a vzdelávacích organizácií v oblasti hodnotového vzdelávania, o bielych miestach na mape Slovenska, v ktorých nie sú ani len predpoklady na partnerskú spoluprácu škôl a mimovládnych organizácií

Moderátor: Juraj Hipš

11.00 – 11.30 coffee break

11.30 – 13.00 (Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici)

➤ **Bude sa spolupráca s mimovládnyimi organizáciami v neformálnom vzdelávaní pre demokraciu a ľudské práva v budúcnosti rozširovať alebo zužovať?**

Panelová diskusia

Anotácia: Aká je úroveň a vízia Slovenska pre vzdelávanie k demokracii a dodržiavaniu ľudských práv? Akú rolu by mali alebo mohli zastávať mimovládne neziskové organizácie v tejto oblasti vzdelávania? Ako zabrániť indoktrinácii vzdelávania akoukoľvek ideológiou? Majú školy dostatočné prvky demokratickej samosprávy, kedy bude možné uvažovať o znižovaní veku volebného práva aj na Slovensku, podobne ako to majú, napr. v Belgicku, Švédsku, Nórsku a v ďalších krajinách Európy?

- **Martin Kríž** – Ministerstvo školstva SR (tbc)
- **Tina Gažovičová** – poslankyňa NR SR
- **Maroš Chmelík** – riaditeľ Centra komunitného organizovania - Školy za Demokraciu
- **Juraj Lizák** – riaditeľ Rada mládeže Slovenska

Moderátor/-ka: **Csilla Droppová**

13.00 – 14.00 Spoločný obed (ŠVK BB)

15.00 – 17.00 (Divadlo Akadémie umení)

➤ **Ostať na Slovensku študovať, pracovať a žiť?**

„VEREJNÁ HUMAN FORUM ROZPRAVA“

Prečo neodchádzať zo Slovenska za štúdiom, za prácou, za životom do zahraničia, resp. prečo sa vrátiť po skusoch v zahraničí naspäť domov... Prečo a či ostať na Slovensku sa budú môcť pýtať, resp. si zreflektovať svoj názor a postoj končiaci stredoškólcami s úspešnými mladými ľuďmi pôsobiacimi na Slovensku, ako aj s predstaviteľmi našej krajiny, pôsobiacich na Slovensku alebo v zahraničí.

Pozvaní hostia do diskusie so študentami:

- **Gabriela Birošová, Robert Vancel, Diana Jacková**
- **Iveta Radičová, Ivana Molnárová**

Moderátor: **Pavel Bruchala**

Po diskusii pokračovanie v neformálnej debате študentov a hostí

Účastníci fóra: študenti/-ky, akademici/-čky, zástupcovia/-kyne ambasad na Slovensku, politici/-čky, reprezentanti/-ky štátnej správy a samospráv, predstavitelia/-ky mimovládnych neziskových organizácií, vzdelávacích inštitúcií (učitelia/-ky, žiaci/-čky), zástupcovia/-kyne médií

Účastnícky poplatok: konferencia sa koná bez nároku na poplatok.

Organizačný výbor

Alexandra Bitušíková
Martina Bolečeková
Kamila Borseková
Pavol Demeš
Csilla Droppová
Beata Hirt
Chuck Hirt

Maroš Chmelík
Ivan Chorvát
Diana Jacková
Zuzana Janíčková
Ingrid Krajčovičová
Andrea Dolinská
Peter Medveď

Jozef Michal Mintal
Martina Strmeňová
Peter Terem
Benjamin Uhrin
Róbert Vancel
Milan Zvada
Jolana Nátherová

Kontakty

Koordinátori fóra

Csilla Droppová, csilla.droppova@gmail.com , +421 905 626 117

Róbert Vancel, robert.vancel@umb.sk +421 948 600 738

Garantka za Univerzitu Mateja Bela Banská Bystrica - Alexandra Bitušíková, alexandra.bitusikova@umb.sk

Web: www.humanforum.sk, FB: www.facebook.com/humanforumsk

Zmena programu vyhradená.